

Климчук І. І.

к. політ. н.,

кафедра політології і міжнародних відносин,

Національний університет «Львівська політехніка»,

вул. Митрополита Андрея, 5, 4-й н. к., кім. 314, Львів, 79013, Україна

E-mail: Iryna.I.Klymchuk@lpnu.uaORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8244-7804>**ІДЕЙНО-КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ПУБЛІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ
КИТАЙСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ**

У статті проаналізовано становлення та еволюцію публічної дипломатії Китайської Народної Республіки в контексті трансформації її зовнішньополітичної стратегії та міжнародного позиціонування. З'ясовано, що термін «публічна дипломатія» набув поширення у китайському політичному та науковому дискурсі лише з 1990-х років, тоді як раніше переважали поняття «зовнішня комунікація» та «урядова комунікація», що мали здебільшого односторонній і формалізований характер. Такий підхід, орієнтований на трансляцію офіційно санкціонованих наративів без урахування зворотного зв'язку з іноземною аудиторією, сприяв формуванню викривленого образу держави, зокрема в межах західного дискурсу «китайської загрози». Визначено історичні, політичні й економічні передумови формування нової моделі публічної дипломатії, зокрема наслідки політики «Великого стрибка» та «Культурної революції», а також реформаторський курс Ден Сяопіна, який започаткував модернізацію країни та впровадив нову зовнішньополітичну доктрину. Розкрито вплив подій 1989 року на площі Тяньаньмень і розпаду СРСР на трансформацію міжнародного сприйняття Китаю. Проаналізовано інституційне та ідеологічне оформлення публічної дипломатії, зокрема створення Пресканцелярії при Державній раді КНР, ініціативи Чжао Ціженга щодо покращення міжнародного іміджу країни та впровадження концепцій «Мирного піднесення» Чжен Біцзян, «Мирного розвитку» і «Гармонійного світу», ініційованих Ху Цзіньтао. Окрему увагу приділено посиленню ролі м'якої сили, культурної дипломатії та стратегічних комунікацій у період керівництва Сі Цзіньпіна, зокрема стратегії «покращення міжнародної комунікації Китаю» (2021), спрямованої на зміцнення дискурсивної влади, просування китайської моделі розвитку та формування концепції «спільноти спільної долі людства». Розкрито нормативно-правові засади регулювання цієї сфери, зокрема, положення Закону КНР про зовнішні відносини (2023). Зроблено висновок, що сучасна публічна дипломатія КНР є комплексною системою, інтегрованою в механізми національної безпеки, яка поєднує ідеологічні, інформаційні та дипломатичні інструменти з метою формування образу Китаю як мирної, відповідальної та культурно самобутньої держави, що прагне глобального співробітництва й національного відродження в межах наративу «китайської мрії».

Ключові слова: Китайська Народна Республіка, публічна дипломатія, стратегічні комунікації, м'яка сила, міжнародний імідж держави, міжнародна комунікація, «китайська мрія», національний наратив, зовнішньополітична стратегія, культурна дипломатія.

Постановка проблеми в загальному вигляді, її зв'язок з науковими або практичними задачами. Упродовж останніх десятиліть Китайська Народна Республіка перетворилася на одного з ключових акторів міжнародної системи, суттєво розширивши свій економічний, політичний та інформаційний вплив. Зростання глобальної ролі Китаю супроводжується підвищеною увагою з боку міжнародної спільноти, а також поширенням суперечливих інтерпретацій його зовнішньополітичних намірів, зокрема в межах дискурсу «китайської мрії». За таких умов особливого значення набуває публічна дипломатія як інструмент формування міжнародного іміджу держави, просування стратегічних наративів та зміцнення дискурсивної присутності у світовому інформаційному просторі.

Актуальність дослідження зумовлена також тим, що сучасна модель публічної дипломатії КНР дедалі більше інтегрується у сферу національної безпеки та стратегічних комунікацій, набуваючи ознак довгострокової геополітичної стратегії. У цьому контексті виникає наукова прогалина щодо визначення сутності, механізмів та ефективності китайської публічної дипломатії, її ролі у формуванні міжнародного порядку денного та впливу на трансформацію глобального інформаційного середовища.

Попри активний розвиток інституційних механізмів міжнародної комунікації, концептуалізацію ідей «мирного розвитку», «гармонійного світу» та «спільноти спільної долі людства», а також інтеграцію м'якої сили у зовнішньополітичну стратегію КНР, залишається низка наукових і практичних питань у контексті згаданої тематики. Зокрема, потребує комплексного осмислення еволюція китайської публічної дипломатії: від переважно пропагандистської моделі «зовнішньої комунікації» до сучасної системної стратегії глобального інформаційного впливу, що поєднує політичні, культурні, цифрові та ідеологічні інструменти.

Таким чином, постає необхідність системного аналізу концептуальних засад, нормативно-правових основ, інституційної структури та ключових наративів публічної дипломатії Китайської Народної Республіки з метою з'ясування її місця у сучасних міжнародних відносинах та оцінки потенціалу як інструменту реалізації національних інтересів держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, методологічної основи дослідження. У сучасному науковому дискурсі проблематика публічної дипломатії та стратегічних наративів Китайської Народної Республіки висвітлюється як у вітчизняних, так і в зарубіжних джерелах. Зокрема, у статті М. Шикули та І. Балак «Цілі та інструменти публічної дипломатії КНР» (Shykula & Balak, 2025) здійснено систематизацію основних завдань китайської публічної дипломатії та проаналізовано її інструментарій, включно з медійними, культурними й освітніми механізмами впливу, а також підкреслено її роль у формуванні позитивного міжнародного іміджу держави.

Концептуальні засади політики «мирного піднесення» розкрито у праці Гу С. (Hu, 2005), де автор аналізує виникнення прагматичного націоналізму в Китаї та його зв'язок із тайванським питанням, наголошуючи на поєднанні реалістичних інтересів із риторикою мирного розвитку. Офіційну позицію Пекіна щодо зовнішньополітичного курсу відображає Біла книга Державної ради КНР «China's Peaceful Development» (The State Council of the People's Republic of China, 2014), у якій акцентовано на мирному характері зростання Китаю, його орієнтації на міжнародну співпрацю та взаємовигідний розвиток.

Питання м'якої сили та глобальної медіаприсутності Китаю досліджує З.-Х. Малік (Malik, 2021), яка зокрема аналізує трансформацію міжнародних інформаційних ресурсів КНР та їхню ефективність у просуванні китайського нарративу: від новинних платформ до кінематографічного продукту. Водночас офіційні партійні документи, оприлюднені на ресурсі «Теория Китай», дозволяють простежити еволюцію ідеологічних установок Комуністичної партії Китаю щодо культури, міжнародної комунікації та формування «могутньої культурної держави». Натомість матеріали пресконференцій Всекитайських зборів народних представників і Народної політичної консультативної ради Китаю, опубліковані агентством Синьхуа, відображають поточні офіційні нарративи та пріоритети зовнішньої політики держави.

Ідеологічне підґрунтя сучасної стратегічної комунікації КНР розкривається у матеріалі «Jinping pledges “great renewal of Chinese nation”» (Xinhua, 2012), де зафіксовано проголошення концепції «китайської мрії» як проекту національного відродження. Теоретичні аспекти китайського націоналізму та дискурсу «століття приниження» ґрунтовно проаналізовані у працях Вільяма А. Каллахана (Callahan, 2004) та Пітера Гріза (Gries, 2004), які розглядають феномен національної ідентичності Китаю крізь призму історичної пам'яті, почуття колективної травми та політичної мобілізації.

У сукупності зазначені джерела формують комплексну теоретичну та емпіричну базу для дослідження публічної дипломатії КНР, дозволяючи поєднати аналіз офіційних документів, політичних нарративів, інструментів м'якої сили та ідеологічних засад сучасної китайської зовнішньої політики.

Методологічна основа дослідження базується на поєднанні загальнонаукових і спеціальних методів пізнання, що забезпечують комплексний аналіз публічної дипломатії Китайської Народної Республіки. Зокрема, застосовано історичний метод для з'ясування передумов її формування; системний підхід для аналізу структури та функцій публічної дипломатії в межах політичної системи; структурно-функціональний аналіз для дослідження ролі та функцій різних інститутів публічної дипломатії у реалізації зовнішньополітичної стратегії держави; кейс-стаді метод для виявлення закономірностей, типових рис і специфічних особливостей публічної дипломатії КНР, а також елементи дискурс-аналізу для вивчення ключових концептів і стратегій у програмних документах, виступах офіційних осіб та нормативно-правових актах. Використання зазначених методів дозволило забезпечити об'єктивність, комплексність і наукову обґрунтованість отриманих результатів.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується стаття. Формулювання цілей статті. Попри наявність значної кількості наукових праць, присвячених аналізу зовнішньої політики та м'якої сили Китайської Народної Республіки, окремі аспекти її публічної дипломатії залишаються недостатньо дослідженими. Зокрема, у вітчизняному науковому дискурсі бракує комплексного аналізу трансформації китайської моделі публічної дипломатії від інструменту односторонньої зовнішньої комунікації до багаторівневої системи стратегічних комунікацій, інтегрованої у механізми національної безпеки.

Недостатньо уваги приділено взаємозв'язку між офіційними нарративами («мирний розвиток», «гармонійний світ», «спільнота спільної долі людства», «китайська мрія») та практичними інструментами їх реалізації у глобальному інформаційному просторі. Також додаткового осмислення потребує питання інституційної

координації органів державної влади, партійних структур, медіа та неурядових акторів у процесі формування міжнародного іміджу держави.

Окремою прогалиною є недостатній аналіз цифрового виміру китайської публічної дипломатії, зокрема використання глобальних медіаплатформ і новітніх комунікаційних технологій для зміцнення дискурсивної влади. Також потребують систематизації нормативно-правова база, що регламентує сферу міжнародної комунікації КНР, та оцінка її впливу на формування цілісної моделі зовнішньополітичного позиціонування держави.

Таким чином, актуальним залишається комплексне дослідження концептуальних, інституційних та комунікаційних засад публічної дипломатії Китайської Народної Республіки з урахуванням сучасних геополітичних трансформацій та інформаційних викликів.

Метою статті є комплексний аналіз становлення, інституційного оформлення та еволюції публічної дипломатії Китайська Народна Республіка, а також визначення її ролі як інструменту реалізації зовнішньополітичної стратегії та формування міжнародного іміджу держави в умовах сучасних глобальних трансформацій.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням наукових результатів. Поняття публічної дипломатії відносно пізно увійшло до наукового та політичного дискурсу Китайської Народної Республіки. Упродовж тривалого часу для позначення зовнішніх комунікацій держава використовувала інші терміни, зокрема ті, що акцентували увагу на офіційній передачі інформації від уряду до зовнішнього світу. Такий підхід мав переважно односторонній характер і передбачав трансляцію позиції влади без активного врахування реакції іноземної аудиторії. У результаті зовнішня комунікація Китаю часто сприймалася як інструмент інформаційного впливу, близький до пропагандистських практик, що ускладнювало формування збалансованого міжнародного образу держави (Civil Diplomacy Foundation).

Причини формування публічної дипломатії Китайської Народної Республіки зумовлені низкою чинників, серед яких провідну роль відіграють економічні та політичні передумови. Протягом тривалого часу, приблизно трьох десятиліть, Китай сприймався міжнародною спільнотою як економічно відстала держава. Політика «Великого стрибка», ініційована Мао Цзедунем з 1958 по 1960 рік, мала катастрофічні наслідки, спричинивши загибель від 15 до 55 мільйонів осіб, тоді як Культурна революція (1966–1976 рр.) призвела до значних втрат культурної та історичної спадщини країни. Стабілізація внутрішньої ситуації та поступове відновлення держави стали можливими лише після приходу до влади Ден Сяопіна (1978–1989 рр.), який започаткував масштабні економічні реформи, що заклали підвалини подальшого економічного зростання Китаю. Водночас він розробив нову доктрину зовнішньої політики, що ґрунтувалася на принципах: «уважно спостерігати», «спокійно реагувати на виклики», «приховувати власний потенціал», «очікувати сприятливого моменту» та «не прагнути до лідерства» (Shykula & Balak, 2025).

Попри відносну нейтральність і неамбіційність зовнішньої політики Китаю в зазначений період, низка чинників істотно вплинула на зміну сприйняття держави у світі. Розпад Радянського Союзу, який залишив Китай єдиною потужною комуністичною країною, жорстке придушення демократичних протестів на площі Тяньаньмень у 1989 році, а також надзвичайно швидке економічне зростання

спричинили появу у західному науковому дискурсі припущень про формування нового геополітичного суперника Сполучених Штатів Америки. У цьому контексті виникла так звана «теорія китайської загрози», відповідно до якої Китай розглядався як потенційна небезпека для демократії, миру та світової безпеки. Таке сприйняття негативно позначалося на міжнародному іміджі держави, яка, подолавши внутрішньоекономічні труднощі, прагнула до активнішої інтеграції у світову економіку. Необхідність демонстрації мирного характеру власних намірів та забезпечення позитивного сприйняття за кордоном стала підрунтям для формування публічної дипломатії Китайської Народної Республіки (Shykula & Balak, 2025).

Починаючи з 1990-х років, китайське керівництво поступово переосмислює підходи до зовнішньої комунікації. Зростає усвідомлення того, що міжнародне сприйняття держави є важливим фактором її політичного та економічного розвитку. У зв'язку з цим формується новий підхід, спрямований не лише на інформування, а й на створення привабливого образу країни. Китай починає позиціонувати себе як передбачуваного партнера, відкритого до співпраці та зацікавленого у стабільному розвитку міжнародних відносин. Зокрема, одним із завдань було усунення негативних уявлень про Китай у західних ЗМІ. Основні наративи та інформаційні атаки на країну були пов'язані із сприйняттям мілітаристської риторики Піднебесної, її економічної та військової могутності, а також нібито імперіалістичних прагнень. Прозахідні держави азійського регіону демонстрували стурбованість через нарощування військового потенціалу Китаю та демонстрацію його сили. Водночас на формування зовнішнього образу Китаю впливала низка проблемних питань, які активно обговорювалися у світових медіа та політичних колах. Серед них: екологічні виклики, стан дотримання прав людини, особливості політичної системи, а також чутливі регіональні теми, пов'язані з Тибетом, Тайванем і національними меншинами. Сукупність цих факторів формувала складний і часто суперечливий міжнародний імідж держави (Civil Diplomacy Foundation).

У відповідь на ці виклики китайські офіційні особи сформували загальну політичну стратегію щодо міжнародного сприйняття країни. У 1991 році при Державній Раді КНР було створено Пресканцелярію, основним завданням якої стало поширення інформації про економічні, технологічні, наукові, культурні та інші досягнення Китаю. Для цього організовувалися конференції, видавалися книги та фільми, що висвітлювали зовнішню та внутрішню політику країни. Починаючи з періоду реформ, керівники КПК стали більш відкритими для спілкування з іноземними журналістами, і збільшилася кількість прес-конференцій. Усі ці дії засвідчили активне залучення КНР до міжнародного інформаційного та комунікаційного співробітництва (Civil Diplomacy Foundation).

Наприкінці 1990-х років відбувається подальше посилення цієї тенденції. Значну роль у цьому процесі відіграли окремі державні діячі, зокрема тодішній міністр інформаційного управління Державної ради КНР Чжао Ціженг, який ініціював активізацію комунікації з міжнародною спільнотою. Зокрема, було розширено практику взаємодії з іноземними журналістами, а також зроблено акцент на використанні міжнародних мов для донесення позиції Китаю. Ці кроки можна розглядати як початок більш цілеспрямованої політики формування зовнішнього іміджу держави.

Наступним етапом розвитку публічної дипломатії в КНР слід вважати 2003 рік, коли Центральний комітет Комуністичної партії Китаю представив нову «концепцію

ведення війни», що включала положення про «війну за громадську думку». Основною метою цієї концепції було здобуття позитивного сприйняття країни з боку громадськості, формування сприятливого іміджу Китаю та просування національних інтересів. Саме на цих засадах китайська публічна дипломатія формувалася протягом наступних років (Civil Diplomacy Foundation).

У 2003 році відомий вчений і мислитель Чжен Біцзян розробив концепцію «Мирного піднесення Китаю» (和平崛起), яка того ж року була схвалена прем'єр-міністром КНР Вень Цзябао. Концепція позиціонувала Китай як відповідального глобального актора, що уникає зайвої конфронтації на міжнародній арені, робить акцент на використанні м'якої сили та підкреслює пріоритет внутрішніх проблем і підвищення добробуту населення. Згідно з цією концепцією, зростання сили та впливу Китаю приносить вигоду іншим державам і не передбачає втручання у їхні внутрішні справи (Gu, 2005).

Закріплення образу мирного Китаю передбачала концепція «Мирного розвитку» (和平发展) і «Гармонійного світу» (和谐世界), запропонована головою КНР Ху Цзіньтао у 2005 році, де увагу акцентовано на дружньому співіснуванні, рівноправному діалозі, спільному розвитку і процвітанні різних цивілізацій, спираючись на традиційну китайську філософську ідею «гармонії у різноманітності». Метою цих ініціатив було протистояти глобальній підозрілості, спричиненій «теоріями про китайську загрозу», через комунікацію та просування взаємовигідних міждержавних відносин. Сформувавши образ Китаю як мирної держави, що прагне співпраці та взаєморозуміння, уряд приступив до пошуку інструментів для донесення цієї інформації до світової спільноти. У цей період публічна дипломатія Китаю набуває чітких контурів і формується через Департамент громадських справ (Publicity Department of the Communist Party of China) (Civil Diplomacy Foundation). Завдяки стрімкому економічному зростанню КНР стала важливим членом світової спільноти, що підвищило значущість реалізації масштабних програм і заходів у сфері публічної дипломатії. У 2011 році Інформаційний департамент Державної ради КНР опублікував документ під назвою «Китайський мирний розвиток», який підтвердив зусилля Китаю щодо міжнародної співпраці та миру, сприяння глобальному прогресу через інновації та реформи, розвиток дружніх відносин з іншими країнами, регіональної співпраці та вирішення глобальних викликів, підкресливши водночас важливість Китаю для міжнародної співпраці (The State Council of the People's Republic of China, 2014). Таким чином, влада КНР намагалася переконати світову спільноту в тому, що посилення Піднебесної не несе загрози миру, а, навпаки, є одним із ключових елементів його процвітання.

Ще однією метою китайської публічної дипломатії було формування образу Китаю як культурно багатой держави. У 2007 році на XVII з'їзді КПК генеральний секретар ЦК Ху Цзіньтао наголосив, що принцип «м'якої сили» має стати ключовим елементом політики країни. На його думку, культура є найважливішим інструментом у конкурентній боротьбі між державами та забезпечує реалізацію національних інтересів. Ху Цзіньтао закликав активно просувати китайський соціалізм, культуру та цінності, приділяючи особливу увагу ретельній підготовці таких заходів, як Олімпійські ігри 2008 року та Всесвітня виставка «ЕКСПО – 2010», що стали першими практичними кроками у впровадженні м'якої сили (Civil Diplomacy Foundation). Схожий акцент на культурі як на потужному інструменті публічної дипломатії зробив Сі Цзіньпін на навчальній сесії членів Політбюро

ЦК КПК у 2014 році. За його словами, Китай слід зображати як цивілізовану країну з багатою історією, етнічною єдністю, культурним розмаїттям і багатою природою. Для зміцнення культурної складової м'якої сили необхідно поглибити реформу культурної системи, просувати соціалістичні базові цінності та розвивати культурну індустрію. «Історії Китаю повинні бути добре розказані, голоси Китаю – добре поширені, а особливості Китаю – добре пояснені», – підкреслив Сі Цзіньпін у своїй промові (Malik, 2021).

Окремо варто відзначити важливість риторики в публічній дипломатії Китаю. Через некоректне тлумачення позиціонування країни з боку західних медіа та політичного істеблішменту, яке розглядало його лише як елемент прямої пропаганди, концепція китайського іміджу зазнала суттєвих змін. Передусім це стосувалося формування образу «пацифістської» держави. В публічній риторичі почали домінувати терміни та словосполучення на кшталт «відповідальна нація», «гармонійний світ», «мирний розвиток». Особлива увага приділялася точному добору слів та їхньому англійському перекладу. Цими заходами демонструється значущість, яку офіційні особи надають формуванню позитивного наративу, орієнтованого на міжнародну спільноту (Civil Diplomacy Foundation). Таким чином, ми переконалися у тому, що уряд Китаю постійно намагається просувати імідж країни, який зосереджується на створенні мирного «гармонійного світу», який базується на концепції «спільноти єдиної долі людства».

Важливо зазначити, що нормативно-правову основу з регулювання сфери публічної дипломатії складають: 1) програмні партійні документи з'їздів та пленумів КПК (наприклад, у 2011 р. було затверджено комплексну стратегію «могутньої культурної держави») (Central Committee of the Communist Party of China, 2011); 2) положення інших нормативно-правових актів (зокрема, Закон КНР про зовнішні відносини (2023) (дата прийняття: 28 червня 2023 р), де зокрема стаття 44 визначає, що держава повинна сприяти розвитку міжнародної комунікації, покращенню розуміння Китаю у світі та обміну між цивілізаціями (Ministry of Justice of the People's Republic of China, 2023). Закон КНР про освіту включає главу, присвячену закордонним обмінам і співробітництву у сфері освіти); 3) до найважливіших нарративних джерел можна віднести матеріали щорічних доповідей про роботу уряду (Xinhua, 2014) виступи китайських керівників та високопосадовців, як у формі доповідей на різних заходах, так і у формі аналітичних статей у ЗМІ та наукових журналах, матеріали прес-конференцій та інтерв'ю з офіційними особами Китаю (The State Council of the People's Republic of China, 2014), а також матеріали офіційних електронних ресурсів державних відомств КНР.

Поряд з цим, важливо підкреслити значення одного із стратегічних нарративів уряду КНР, що виступає головним лейтмотивом усіх компонентів і сфер стратегічних комунікацій. У цьому контексті провідним нарративом є концепція «китайської мрії» (中国梦, *Zhōngguó mèng*, проголошена у листопаді 2012 р.) як національної ідеї, основою якої є соціалістичний економічний розвиток, підтримка та стимулювання наукових інновацій, гармонія культурних і матеріальних цінностей. Президент Сі Цзіньпін вважає її найграндіознішою ідеєю останніх десятиліть, яка відображає процвітання та національне відродження Китаю (Xinhua, 2012). Наратив підкреслює повернення країни до колишньої величі після «Століття національного приниження» (1839–1945 рр.), що стало ключовим елементом формування сучасного китайського націоналізму (Callahan, 2004; Gries, 2004).

«Китайська мрія» орієнтована на зміцнення держави, на відміну від «американської мрії», яка фокусується на захисті індивідуальних прав. Вона має політичний, економічний та ідеологічний зміст і демонструє, що Китай прагне бути не лише світовою фабрикою та ринком, а й державою з високим рівнем життя населення.

31 травня 2021 року під час 30-го колективного навчання Політбюро Центрального комітету Комуністичної партії Китаю (ЦК КПК) генеральний секретар Сі Цзіньпін виголосив програмну промову, у якій виклав основи нової стратегії «Покращення міжнародної комунікації Китаю» (加强和改进国际传播工作). Зокрема, була визначена стратегічна мета цієї стратегії: «Побудувати нову систему міжнародної комунікації, яка відповідає силі й впливу сучасного Китаю у світі». Основні цілі стратегії полягають у: посиленні «дискурсивної влади» (话语权) Китаю в глобальному інформаційному просторі: тобто здатності формувати міжнародний порядок денний і власний наратив; формуванні «правдивого, багатогранного й повного образу Китаю» (真实立体全面的中国形象) у світі; розвитку власних міжнародних медіа таких, як *CGTN*, *China Daily*, *Xinhua*, *China Radio International* – каналів «розповіді китайської історії» (讲好中国故事); залученні неурядових акторів, аналітичних центрів, університетів і блогерів для створення позитивного іміджу держави у глобальних медіа; інтеграції публічної дипломатії, культурного впливу, цифрових технологій і зовнішніх комунікацій у єдину стратегічну систему.

Ключові меседжі стратегії полягають у тому, щоб «розповісти китайську історію добре» (讲好中国故事). Показувати Китай як надійного, миролюбного й цивілізаційно унікального партнера. Просувати китайську модель розвитку (中国模式) як альтернативу західним наративам. Використовувати цифрові платформи (Twitter, YouTube, TikTok, Weibo) для глобального поширення китайських меседжів. Формувати «спільноту спільної долі людства» (人类命运共同体) як центральну ідею зовнішньополітичного дискурсу КНР. Таким чином, дана стратегія заклала нову парадигму китайської публічної дипломатії, де інформаційна політика стала стратегічною складовою національної безпеки. Вона поєднала ідеологічні, комунікаційні і дипломатичні виміри, формуючи системну модель впливу на міжнародну аудиторію (Malik, 2021).

Наприкінці варто звернути увагу на рейтинг *Global Soft Power Index*, розроблений компанією *Brand Finance*. Згідно з даними *Global Soft Power Index 2025*, Китай посів друге місце з результатом 72,8 зі 100, уперше випередивши Великобританію та досягнувши найвищої позиції за всю історію рейтингу (Jagodzinski, 2025). Таке зростання пов'язують зі стратегічними кроками щодо покращення глобального іміджу держави, зокрема, реалізацією ініціативи «Один пояс – один шлях», увагою до сталого розвитку, посиленням національних брендів і відкритістю після пандемії. Китай продемонстрував покращення у більшості складових м'якої сили, особливо в блоці «Люди та цінності», суттєво підвищивши показники за такими характеристиками, як «щедрий», «дружній» і «хороші відносини з іншими країнами». Водночас у звіті наголошується, що головним ресурсом м'якої сили КНР залишається культура, тоді як політичні чинники та питання прав людини й надалі стримують повністю позитивне сприйняття країни у світі.

Висновки дослідження та перспективи подальших досліджень у даному напрямку. Проведене дослідження дає підстави стверджувати, що публічна дипломатія Китайської Народної Республіки пройшла складну еволюцію: від

обмеженої моделі односторонньої «зовнішньої комунікації», наближеної до пропагандистських практик, до комплексної системи стратегічних комунікацій, інтегрованої у зовнішньополітичну та безпекову стратегію держави. Її формування було зумовлене як історичними травмами та наслідками внутрішньополітичних трансформацій, так і необхідністю реагування на зовнішні виклики, зокрема поширення дискурсу «китайської загрози» та зростання підозр щодо геополітичних амбіцій КНР.

Встановлено, що, починаючи з 1990-х років, керівництво Китаю поступово перейшло до більш системного врахування сприйняття держави іноземною аудиторією, сформувавши концептуальні засади публічної дипломатії через наративи «мирного піднесення», «мирного розвитку» та «гармонійного світу». У подальшому ці ідеї були доповнені концепцією «спільноти спільної долі людства» та інтегровані у ширший ідеологічний проєкт «китайської мрії», що став ключовим стратегічним орієнтиром зовнішньої комунікації.

Дослідження продемонструвало, що сучасна китайська модель публічної дипломатії поєднує інституційні механізми (державні органи, партійні структури, міжнародні медіа), нормативно-правову базу, культурні та освітні ініціативи, а також цифрові інструменти впливу. Особливу роль відіграє посилення дискурсивної влади Китаю в глобальному інформаційному просторі, що передбачає не лише трансляцію офіційної позиції, а й активне формування альтернативного порядку денного та просування власної моделі розвитку.

Отже, публічна дипломатія КНР на сучасному етапі виступає не допоміжним елементом зовнішньої політики, а її стратегічним компонентом, спрямованим на конструювання образу Китаю як мирної, відповідальної та цивілізаційно самобутньої держави. Водночас ефективність цієї моделі значною мірою залежить від здатності поєднувати ідеологічні наративи з реальними практиками міжнародної взаємодії та відповідати на зростаючі глобальні інформаційні виклики.

References [Список використаної літератури]

- Callahan, W. (2004). National insecurities: Humiliation, salvation, and Chinese nationalism. *Alternatives*, 29(2), 199–218 [in English]. [Callahan W. National insecurities: Humiliation, salvation, and Chinese nationalism. *Alternatives*. 2025. № 29(2). С. 199–218.]
- Central Committee of the Communist Party of China (2011). Decision on Several Major Issues Concerning Deepening the Reform of the Cultural System and Promoting the Development and Prosperity of Socialist Culture. URL: http://www.gov.cn/jrzq/2011-10/25/content_1978202.htm [in Chinese] [中央关于深化文化体制改革若干重大问题的决定.]
- Civil Diplomacy Foundation. (n.d.). Public Diplomacy of China. [in Ukrainian]. [Публічна дипломатія Китаю. *Civil Diplomacy Foundation*. n.d. URL: <https://civildiplomat.com/analytic/publiczna-diplomatiya-kitayu> (дата звернення: 18.03.2026).]
- Gries, P. H. (2004). *China's new nationalism: Pride, politics, and diplomacy*. University of California Press. [in English]. [Gries P. H. *China's new nationalism: Pride, politics, and diplomacy*. Berkeley & London, University of California Press, 2004, 215 p.]
- Gu, X. (2005, December). *China's choice for "peaceful rise": The emergence of realistic nationalism and its implications for the Taiwan issue*. In the 5th Europe Northeast Asia Forum – The Taiwan Strait and Northeast Asian Security || (December 15–17, 2005) (p. 1–6). German Institute for International and Security Affairs, Berlin. [in English]. [Gu X. *China's choice for "peaceful rise": The emergence of realistic nationalism and its implications for the Taiwan issue*. In the 5th Europe Northeast Asia Forum – The Taiwan Strait and Northeast Asian Security. (December 15–17, 2005) (p. 1–6). German Institute for International and Security Affairs, Berlin, 2005]
- Jagodzinski, K. (2025, February 20). *Global Soft Power Index 2025: The shifting balance of global Soft Power*. *Brand Finance* [in English]. [Jagodzinski *Global Soft Power Index 2025: The shifting balance of global*

- Soft Power. *Brand Finance*. 2025. February 20. URL: <https://brandfinance.com/insights/global-soft-power-index-2025-the-shifting-balance-of-global-soft-power> (дата звернення: 30.10.2025).]
- Malik, Z.-H. (2021). China's soft power: Effective international media presence from Chi-Fast to Chi-Film. *Journal of Development Policy, Research & Practice*, 5, 81–95 [in English]. [Malik Z.-H. China's soft power: Effective international media presence from Chi-Fast to Chi-Film. *Journal of Development Policy, Research & Practice*. 2021. № 5. С. 81–95. DOI: <https://doi.org/10.59926/jodprp.vol05/05>.]
- Ministry of Justice of the People's Republic of China (2023). The Law on Foreign Relations of the People's Republic of China. URL: http://en.moj.gov.cn/2023-07/11/c_901729.htm [in Chinese] [中华人民共和国司法部. (2023). 中华人民共和国对外关系法.]
- Shykula, M., & Balak, I. (2025). Goals and instruments of the PRC's public diplomacy. *Regionalni studii*, 2(22), 186–204 [in Ukrainian]. [Шикула М., Балак І. Цілі та інструменти публічної дипломатії КНР. *Регіональні студії*. 2025. № 2(22). С. 186–204. DOI:10.29038/2524-2679-2025-02-186-204.]
- The State Council of the People's Republic of China. (2014, November 27). China's peaceful development. URL: https://english.www.gov.cn/archive/white_paper/2014/09/09/content_281474986284646.htm [in Chinese]. [中华人民共和国国务院. (2014年11月27日). 中国的和平发展. . URL: https://english.www.gov.cn/archive/white_paper/2014/09/09/content_281474986284646.htm (дата звернення: 09.10.2025)]
- Xinhua. (2012, November 29). Jinping pledges “great renewal of Chinese nation.” URL: http://www.china.org.cn/china/2012-11/30/content_27269821.htm [in Chinese] [习近平：实现中华民族伟大复兴是中华民族近代以来最伟大的梦想. (2012). 新华社. URL: http://www.china.org.cn/china/2012-11/30/content_27269821.htm (дата звернення: 08.11.2025).]
- Xinhua. (2014, October 18). Materials of press conferences of the 2014 annual sessions of the National People's Congress and the Chinese People's Political Consultative Conference. (Two Sessions). URL: http://www.xinhuanet.com/english/2014lh/press_conference.htm [in Chinese]. [华社. (2014年10月18日). 2014年全国人民代表大会和中国人民政治协商会议年会新闻发布会资料 (两. URL:http://www.xinhuanet.com/english/2014lh/press_conference.htm (дата звернення: 08.10.2025).]

Климчук І. І.

Department of Political Science and International Relations

Lviv Polytechnic National University

Metropolitan Andrey Str., 5, Academic Building 4, Room 314, Lviv, 79013, Ukraine

IDEOLOGICAL AND CONCEPTUAL FOUNDATIONS OF PUBLIC DIPLOMACY OF THE PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA

Summary

The article analyzes the formation and evolution of the People's Republic of China's public diplomacy in the context of the transformation of its foreign policy strategy and international positioning. It is established that the term “public diplomacy” entered Chinese political and academic discourse only in the 1990s. In contrast, previously, the concepts of “external communication” and “government communication” had prevailed, largely characterized by a one-sided and formalized approach. Such a model, focused on disseminating officially sanctioned narratives without taking into account feedback from foreign audiences, contributed to the formation of a distorted image of the state, particularly within the Western discourse of the “China threat.”

The study identifies the historical, political, and economic preconditions for the emergence of a new model of public diplomacy, including the consequences of the “Great Leap Forward” and the “Cultural Revolution,” as well as Deng Xiaoping's reform course, which initiated the country's modernization and introduced a new foreign policy doctrine. The impact of the 1989 Tiananmen Square events and the collapse of the Soviet Union on the transformation of China's international perception is also examined.

The institutionalization of public diplomacy is analyzed, including the establishment of the State Council Information Office, the activities of Zhao Qizheng, and the implementation of the concepts of “Peaceful Rise” (Zheng Bijian), “Peaceful Development,” and “Harmonious World” (Hu Jintao). Particular attention is paid to the growing role of soft

power, cultural diplomacy, and strategic communications during the leadership of Xi Jinping, especially the 2021 strategy of “improving China’s international communication capacity,” aimed at strengthening discursive power, promoting the Chinese development model, and advancing the concept of a “community with a shared future for mankind.” The regulatory and legal framework governing this sphere is also highlighted, including the provisions of the PRC Law on Foreign Relations (2023). The article concludes that contemporary Chinese public diplomacy represents a comprehensive system integrated into national security mechanisms, combining ideological, informational, and diplomatic instruments to shape the image of China as a peaceful, responsible, and culturally distinctive state striving for global cooperation and national rejuvenation within the narrative of the “Chinese Dream.”

Key words: People’s Republic of China, public diplomacy, strategic communications, soft power, international image of the state, international communication, “Chinese Dream”, national narrative, foreign policy strategy, cultural diplomacy.

Дата першого надходження статті до видання: 27.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 23.03.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 29.05.2026